

Dr Marta Ž. Sjeničić
PACIJENT KAO OŠTEĆENI U GRAĐANSKOM PRAVU
I NJEGOVA SUKRIVICA

PATIENT AS THE DAMAGED PARTY IN THE CIVIL LAW
AND PATIENT'S NEGLIGENCE

Izdavač
Institut društvenih nauka

Za izdavača
prof. dr Mirjana Rašević, direktor

Recenzenti
prof. dr Hajrija Mujović-Zornić
prof. dr Mirjana Drakulić
prof. dr Vida Čok

Tiraž
300

Priprema i štampa

Čigoja
S T A M P A

office@cigoja.com
www.chigoja.co.rs

ISBN 978-86-7093-145-9

Dr Marta Ž. Sjeničić

PACIJENT KAO OŠTEĆENI
U GRAĐANSKOM PRAVU
I NJEGOVA SUKRIVICA

Beograd
2013.

Sadržaj

Prolog.....	17
Uvod	19
PRVI DEO:	
GRAĐANSKA ODGOVORNOST I KRIVICA OŠTEĆENOG.....	21
Glava prva:	
POJAM KRIVICE OŠTEĆENOG.....	21
1. Gledišta uporedno-pravne teorije	22
2. Gledišta domaće teorije i sudske prakse.....	28
2.1. Gledišta domaće teorije	28
2.2. Gledišta domaće sudske prakse	30
Glava druga:	
OBLICI I SLUČAJEVI KRIVICE OŠTEĆENOG	33
1. Oblici krivice oštećenog	33
2. Mogući slučajevi krivice oštećenog u svakodnevnom životu.....	34
Glava treća:	
PRAVNE POSLEDICE KRIVICE OŠTEĆENOG	37
1. Princip „sve ili ništa“ (<i>Culpa compensation</i>).....	37
2. Princip podele štete između štetnika i oštećenog	39
DRUGI DEO:	
GRAĐANSKA ODGOVORNOST LEKARA I ZDRAVSTVENIH	
USTANOVA ZBOG ŠTETE UZROKOVANE PACIJENTU	43
Glava prva:	
PRAVNI IZVORI ODGOVORNOSTI LEKARA	
I ZDRAVSTVENIH USTANOVA	43
1. Opšti pogled	43
2. Povreda ugovornih obaveza kao izvor odgovornosti lekara.....	45
3. Deliktna odgovornost lekara.....	49

4. Odgovornost lekara zasnovana na pravilima
o poslovodstvu bez naloga 51
5. Odgovornost zdravstvene ustanove 53

Glava druga:

RAZLOZI ODGOVORNOSTI LEKARA

I ZDRAVSTVENIH USTANOVA 58

1. Odgovornost zbog lekarske greške..... 58
 - 1.1. Pojam lekarske greške 58
 - 1.2. Sadržina pojma lekarske greške 59
 - 1.2.1. Postupanje *contra legem artis* 59
 - 1.2.2. Lekarska greška i potrebna pažnja..... 62
 - 1.2.3. Lekarska greška i krivica 67
 - 1.3. Slučajevi odgovornosti zbog lekarske
greške pred domaćim sudovima 69
2. Odgovornost zbog neobaveštenja pacijenta..... 74
 - 2.1. Obaveza lekara da pacijenta obavesti
– kao izvor odgovornosti lekara 74
 - 2.1.1. Obaveza lekara da obavesti i pravo pacijenta
da pristane u oblasti mentalnog zdravlja 75
 - 2.2. Vrste i opseg obaveštenja 77
 - 2.3. Svrha obaveze obaveštavanja..... 82
 - 2.4. Pravni značaj obaveze obaveštavanja 84
 - 2.5. Slučajevi odgovornosti zbog neobaveštavanja
pacijenta iz prakse domaćih sudova..... 87
 - 2.6. Da li je lekar dužan da pacijenta
obavesti o svojoj grešci? 93
 - 2.6.1. Razlozi koji govore protiv obaveštenja..... 93
 - 2.6.2. Razlozi koji govore u prilog obaveštavanja..... 95
 - 2.6.3. Uravnotežen ili umeren pristup 95

Glava treća:

PRAVNI INSTITUTI KOJI MOGU ISKLJUČITI

ODGOVORNOST LEKARA 97

1. Pristanak oštećenog..... 97
 - 1.1. Pristanak pacijenta na medicinsku intervenciju 98

1.2. Odnos pristanka pacijenta i medicinske indikacije zahvata	99
2. Izlaganje opasnosti štete	107
2.1. Opšti pogled	107
2.2. Sportisti kao pacijenti: medicinski doping u cilju povećanja efikasnosti.....	109
2.3. Izlaganje opasnosti u bolnici.....	109
2.4. Samoizlaganje bolesnih pacijenata potencijalno opasnim situacijama.....	110

TREĆI DEO:**UČEŠĆE PACIJENTA U ODLUČIVANJU I DUŽNOSTI PACIJENTA****ČIJOM POVREDOM PACIJENT DOPRINOSI ŠTETI** 113

Glava prva:

UČEŠĆE PACIJENTA U ODLUČIVANJU

1. Vidovi učešća pacijenta u odlučivanju	115
1.1. Učešće pacijenata u odlučivanju – makro nivo	115
1.2. Učešće pacijenta u odlučivanju – mezo nivo	118
1.2.1. Učešće pacijenta u odlučivanju u okviru ustanova zdravstvenog osiguranja	119
1.2.2. Učešće pacijenta u odlučivanju kroz nevladin sektor	121
1.3. Učešće pacijenta u odlučivanju – mikro nivo.....	124

Glava druga:

PACIJENTOVA DUŽNOST SARADNJE

1. Opšti pogled.....	126
2. Dužnosti saradnje pacijenta u postupku lečenja.....	127
2.1. Pojam dužnosti saradnje pacijenta u postupku lečenja.....	127
2.2. Pravni osnov i pravna priroda dužnosti saradnje pacijenta.....	130
2.2.1. Pravni osnov dužnosti saradnje pacijenta.....	130
2.2.2. Pravna priroda dužnosti saradnje pacijenta	130
2.3. Vrste, opseg i stadijumi saradnje pacijenta	132
2.3.1. Dužnost pacijenta da pruži informacije o istoriji bolesti (anamneza).....	133
2.3.2. Pacijentova dužnost saradnje pri sprovođenju dijagnostičkih mera.....	137

2.3.3. Pacijentova dužnost saradnje pri izboru mera lečenja	138
2.3.4. Dužnost sudelovanja pacijenta u sprovođenju terapije i poštovanja lekarskih uputstava i preporuka	139
a) Suština i značaj.....	139
b) Vođenje računa o okolnostima konkretnog slučaja	141
c) Dužnosti u rukovanju ortopedskim spravama i pomagalicama	143
d) Dužnost sleđenja uputstava o načinu uzimanja lekova	143
2.3.5. Opšta dužnost pacijenta na naknadnu brigu o sopstvenom zdravlju	145
2.3.6. Poštovanje ugovorenih termina lečenja.....	146
2.4. Učestalost nesaradnje pacijenta i njeni uzroci.....	148
2.5. Slučajevi u kojima pacijent nema dužnost saradnje	150
3. Prava i dužnosti pacijenta u kontekstu P4 medicine	152
3.1. Pojmovna i suštinska opravdanost P4 medicine	155
3.2. P4 medicina i saradnja pacijenata	156
3.2.1. Pravo na lečenje	157
3.2.2. P4 medicina, osiguranje i sukrivica pacijenta.....	158
3.2.3. P4 medicina i medicinska indikacija.....	158
3.2.4. P4 medicina i pravo na informaciju	159
3.2.5. P4 medicina i pravo na predikciju.....	159
3.2.6. P4 medicina i preuzimanje odgovornosti.....	160
4. Dužnost pacijenta da štetu otkloni ili umanji.....	161
4.1. Traženje lekarske pomoći u slučaju telesne povrede koju je oštećenom naneo lekar greškom u lečenju	162
4.2. Dužnost podvrgavanja operaciji.....	164
4.2.1. Nepostojanje opasnosti	165
4.2.2. Odsustvo bolova.....	167
4.2.3. Izlečenje ili bitno poboljšanje zdravstvenog stanja kao rezultat.....	167
4.2.4. Troškovi naknadnog lečenja	168
4.2.5. Prekid trudnoće kao posebna dužnost podvrgavanja operaciji	168

4.2.6. Pravna priroda dužnosti podvrgavanja operaciji	169	
4.2.7. Posledice odbijanja očekivane operacije.....	171	
4.2.8. Očekivanost operacije i pravna pitanja dokazivanja.....	171	
4.3. Dužnost ostvarivanja zarade i doškovanja.....	172	
4.4. Dužnost korišćenja odgovarajućih pravnih sredstava.....	174	
4.5. Dužnost sudelovanja pacijenta u postupku za utvrđivanje odgovornosti lekara	175	
4.6. Dužnost predupređenja lekareve štete	177	
Glava treća:		
NEPRIDRŽAVANJE OBAVEZA KOJE SE TIČU ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA.....		179
1. Dobrovoljno zdravstveno osiguranje.....	179	
2. Obavezno zdravstveno osiguranje	181	
Glava četvrta:		
USLOVI PRAVNO RELEVANTNE POVREDE DUŽNOSTI PACIJENTA I PRAVNE POSLEDICE TE POVREDE.....		184
1. Uslovi pravno relevantne povrede pacijentovih dužnosti	184	
1.1. Adekvatna uzročna veza.....	184	
1.2. Krivica pacijenta	186	
1.2.1. Opšti pogled	186	
1.2.2. Merilo (ne)pažnje	187	
1.2.3. Primenljivost pravila o isključenju ili umanjenju odgovornosti.....	190	
1.3. Druge okolnosti	190	
1.4. Pacijentova dužnost kao odraz postupanja u skladu sa društveno prihvatljivim normama ponašanja.....	191	
2. Pravne posledice nesaradnje pacijenta	193	
2.1. Redukcija lekarske obaveze na naknadu štete u skladu sa udelom pacijenta u nastanku ili uvećanju štete.....	193	
2.2. Ovlašćenje lekara da odustane od ugovora s pacijentom.....	194	
2.3. Zahtev da se dužnost saradnje ispuni	195	
2.4. Pravo lekara na naknadu štete zbog povrede pacijentove dužnosti saradnje	196	
Rezime	199	
Summary	205	

Spisak navedene i korišćene literature	211
Monografije	211
Članci	214
Pravna regulativa	218
Sudska praksa.....	219
Internet izvori	224
Registar pojmova.....	225